

RESIN ART SAN'ATIDA INTERYER DIZAYNI UCHUN TASVIRLAR YARATISH USULLARI

**Rajapova Mushtariy
Sultonxon qizi**

*Qo'qon davlat universiteti
1-bosqich magistranti*

Annotatsiya

Mazkur ilmiy maqolada resin art (epoksi qatron san'ati) texnologiyasi asosida interyer dizayni uchun dekorativ tasvirlar yaratishning nazariy, texnologik va estetik asoslari yoritilgan. Tadqiqot resin artning materialshunoslik, rangshunoslik va dizayn pedagogikasidagi o'rnini ochib beradi. Maqolada epoksi qatronning fizik xossalari, pigment bilan o'zaro ta'siri, qatlamli ishlov texnikalari hamda zamonaviy interyer kompozitsiyalarida bunday san'atning qo'llanilish imkoniyatlari ilmiy tahlil qilingan. O'tkazilgan tajribalar resin art texnikasida yaratilgan tasvirlarning interyer makoniga vizual chuqurlik, yorqinlik va zamonaviy estetik dinamikani olib kirishini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: resin art, interyer dizayn, epoksi qatron, pigment, zamonaviy san'at, dekorativ kompozitsiya, materialshunoslik, rang uyg'unligi.

KIRISH

Zamonaviy san'at va dizayn sohalarining integratsiyasi ijodiy ifoda imkoniyatlarini kengaytirib, yangi vizual yo'nalishlar — xususan, resin art san'atini shakllantirdi. Resin art (epoksi qatron asosidagi san'at) — bu texnologik jarayon bilan estetik kompozitsiyani birlashtiruvchi amaliy ijod yo'nalishi bo'lib, u interyer dizaynida dekorativ sirtlar, abstrakt tasvirlar va vizual kompozitsiyalar yaratishda keng qo'llaniladi. Ushbu yo'nalish XXI asr dizayn estetikasining yangi bosqichi sifatida, materiallar fanining texnologik imkoniyatlarini san'at estetikasi bilan uyg'unlashtiradi.

Epoksi qatron bilan ishlashning murakkab texnologik xususiyatlari uning san'atdagi ahamiyatini oshiradi: qatlamlarning qotish tezligi, pigmentning zichlik farqlari, harorat va namlikning ta'siri natijada har bir tasvirni o'ziga xos va takrorlanmas holga keltiradi. Interyer dizaynida resin art texnikasidan foydalanish, avvalo, uch o'lchamli vizual chuqurlik (3D effekt), yorug'lik refleksiyasi va rang harakati orqali makonning emotsional muhitini boyitadi.

Sharq miniatyura san'ati, yevropa abstraksionizmi va zamonaviy ekologik dizayn konsepsiyalari bilan uyg'unlashgan resin art kompozitsiyalari estetik muvozanat va texnologik mukammallikni birlashtiradi. Shu bois, mazkur tadqiqotning dolzarbligi shundaki, resin art texnologiyasi orqali interyer dizaynining badiiy-estetik yechimlarini yaratish san'atshunoslik, texnologiya va dizayn pedagogikasi kesishgan nuqtada tahlil qilinmoqda. Tadqiqotning maqsadi — resin art texnologiyasi asosida

interyer uchun zamonaviy dekorativ tasvirlar yaratishning metodik asoslarini ishlab chiqish va ularning pedagogik, estetik hamda texnologik ahamiyatini aniqlashdan iborat.

MATERIALLAR VA METODLAR

Tadqiqot jarayonida resin art san'atining texnologik jarayonlari va estetik kompozitsiya tahlil qilindi. Ish materiallari sifatida epoksi qatron (Epoxy Resin Crystal Clear), qotiruvchi (Hardener), metallik va akril pigmentlar, silikon shakllar, issiqlik feni (heat gun) hamda UV himoya qatlamlari qo'llanildi. Tadqiqotning nazariy asosini san'at falsafasi, dizayn nazariyasi, materialshunoslik va rangshunoslik konsepsiyalari tashkil etdi.

Eksperimental ishlar Andijon san'at va dizayn fakultetida o'tkazilib, 15 nafar dizayn yo'nalishi talabasi ishtirok etdi. Har bir ishtirokchi turli qatlamli, rang kontrasti va tekstura effektlariga ega resin art kompozitsiyalar yaratdi. Metodik jihatdan analitik–eksperimental yondashuv, rang uyg'unligi tahlili, tekstura modellash va kompozitsion muvozanat prinsiplari asos qilib olindi.

Tajriba bosqichlari:

1. Tayyorlov bosqichi – epoksi qatronning fizik xossalari va qotish vaqtini o'lchash, pigmentning taqsimlanish tezligini tahlil qilish;
2. Texnologik bosqich – qatlamli quyish (layering), pigment dispersiyasini nazorat qilish, issiqlik bilan shakllantirish texnikasi;
3. Estetik bosqich – rang uyg'unligini, yorug'lik refleksiya va fazoviy chuqurlikni aniqlash;
4. Pedagogik bosqich – resin art texnologiyasini dizayn ta'limi jarayoniga tatbiq etish metodikasini ishlab chiqish.

Ma'lumotlar spektrofotometrik o'lchovlar, vizual baholash, hamda kompozitsion semantika tahlili asosida tahlil qilindi. Raqamli modellash uchun Adobe Illustrator va Procreate dasturlari qo'llanildi.

NATIJALAR VA MUHOKAMA

Tadqiqot natijalariga ko'ra, resin art texnologiyasi yordamida yaratilgan kompozitsiyalar interyer dizaynining vizual energiyasini oshiradi, yorug'likning qaytish effektlari orqali makonning o'lchamli idrokini o'zgartiradi. Tajribada qatlamlar soni, pigment dispersiyasi va qotish harorati orasidagi bog'liqlik aniqlanib, optimal texnologik nisbat quyidagicha belgilandi: qatron–qotiruvchi nisbati 2:1, pigment konsentratsiyasi 6–8%, harorat 24–26°C. Bunday sharoitda qatlamlarning optik tiniqligi 0,95 koeffitsientni tashkil etdi, bu esa vizual chuqurlik effektining yuqori darajasini ta'minladi.

Estetik jihatdan eng samarali kompozitsiyalar rang kontrasti (oq–oltin, qora–marvarid, ko'k–kumush) asosida yaratilgan holatlarda kuzatildi. Rangshunoslik tahlili natijasida aniqlanishicha, komplementar ranglar resin art yuzalarida fazoviy harakat illuziyasini hosil qiladi. Ushbu effekt “o'tkir nuqtali kontrast” va “gradient yoyilishi” orqali interyerda dinamik kompozitsiya muvozanatini vujudga keltiradi.

Muhokama jarayonida resin art texnikasi dizaynerlar uchun yangi pedagogik vosita sifatida namoyon bo'ldi. O'qituvchilar bu texnologiya orqali talabalarda sensor vizual tafakkur, estetik idrok, material bilan ishlash madaniyatini rivojlantirish imkoniyatiga ega bo'ldilar. Talabalarda eksperimental ijodiy faoliyat davomida

divergent tafakkur, badiiy tahlil va rang sintezi ko'nikmalari shakllandi. Bu esa resin artni dizayn ta'limida amaliy-estetik laboratoriya metodikasi sifatida joriy etish zarurligini ko'rsatadi.

Shuningdek, tadqiqot davomida ekologik barqarorlik omili ham tahlil qilindi: bioasosli qatronlardan foydalanish, chiqindilarni qayta ishlash va minimal issiqlik chiqindisi bilan ishlash resin art texnologiyasining "yashil dizayn" tamoyillariga mosligini isbotladi. Interyer dizayni kontekstida resin art nafaqat dekorativ funksiya, balki ekologik, estetik va psixologik muvozanatni ta'minlovchi vosita sifatida baholandi.

XULOSA

Tadqiqot natijalariga ko'ra, resin art san'ati interyer dizaynida zamonaviy estetik yechimlar yaratishda innovatsion ahamiyatga ega. Ushbu texnologiya quyidagi ilmiy va amaliy xulosalarni tasdiqladi:

1. Epoksi qatron materialining optik xossalari vizual chuqurlik va fazoviy dinamikani yaratish imkonini beradi;
2. Rang-pigment muvozanati va qatlamli quyish texnikasi orqali makonda energiya va harakat illuziyasi yuzaga keladi;
3. Resin art metodikasi dizayn ta'limida ijodiy fikrlash, materialshunoslik va estetik tahlilni rivojlantirishda samarali;
4. Yashil texnologiyalar asosida ishlab chiqilgan bioqatronlar ekologik barqaror interyer dizaynini ta'minlaydi;
5. Resin artni o'qitish jarayoniga kiritish o'quvchilarda amaliy badiiy tafakkur, kompozitsion uyg'unlik va vizual analitik fikrlashni shakllantiradi.

Shunday qilib, resin art texnologiyasi zamonaviy dizaynning innovatsion yo'nalishi bo'lib, san'at va texnologiya sintezini ta'lim, estetika va amaliy dekorativ san'atda yangi sifat bosqichiga olib chiqadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Allen, T. (2020). *Epoxy Resin Art and Techniques*. London: Creative Arts Press.
2. Nuriddinov, B. (2023). Interyer dizaynida resin art texnologiyalarining estetik imkoniyatlari. *Dizayn va San'at Jurnali*, 4(2), 55–67.
3. Shadrina, E. (2022). *Modern Polymer Art: Techniques and Aesthetics*. Moscow: DesignPro.
4. Karimova, N. (2023). Raqamli dizayn ta'limida innovatsion texnologiyalar. *Pedagogik innovatsiyalar*, 8(3), 88–96.
5. UNESCO. (2021). *Creative Materials in Contemporary Art Education*. Paris: UNESCO Publishing.
6. Bekmurodova, M. (2024). Interyer dizaynida badiiy kompozitsiyaning psixologik ta'siri. *O'zbekiston San'at Akademiyasi Axborotnomasi*, 5(1), 41–53.
7. Larsson, H. (2019). *Resin Flow Dynamics in Decorative Design*. Berlin: Springer.
8. Turdiyeva, Z. (2022). Rangshunoslik va material uyg'unligi nazariyasi. *San'atshunoslik izlanishlari*, 6(2), 70–81.
9. Ibragimov, A. (2023). Yashil texnologiyalar asosida dekorativ materiallar ishlab chiqish. *Texnik ijod va Dizayn*, 9(4), 102–114.